

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste pošiljke. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 9. in 10. številko Zvončka

Pripombe izvršilnega odbora UJU k načrtu zakona o narodnih šolah.

Smoter šole.

1. Zadatak narodnih škola treba da bude određen u smislu Ustava zemaljskog, da one vaspitanjem omladine u duhu nacionalnog i državnog jedinstva i verske trpljivosti daju opštu osnovu za moralni i praktički život i dalje usavršavanje.

Mešćanske šole, učiteljska, analfabetički in strok. tečaj.

2. Da se v zakonu o narodnim školama uvrste i građanske škole a da se u nekoliko zakonom o nar. školama obuhvate i niže i više učiteljske škole kao zavodi za spremanje učitelja.

3. Analfabetički tečajevi ne spadaju u vrstu narodnih osnovnih škola. Njih treba da otvara Ministarstvo Prosvete po potrebi a i po privatnoj inicijativi da potpomaze kao sredstva za prosvetivane širih narodnih masa u opšte.

4. Neka povereništva zastupaju gladišta da uz narodne škole mogu biti spojeni tečajevi za stručno spremanje za razne profesije kao što su šegrbske škole o kojima treba da se stara Ministarstvo Prosvete i koje treba da su s va-spitnom svrhom.

Vzdržavanje šol.

5. Narodne škole treba da podiže i da ih izdržava država, a dok ne nastane mogućnost za to država da pomaže podizanje školskih zgrada siromašnim opštinama, a da uredno izdržavanje škola i snabdevanje država garantuje time, što će finansijska uprava svakoga meseca isplaćivati iz državnog budžeta $\frac{1}{12}$ za potrebne izdatke za školu gde je potreba na osnovu školskih odobrenih budžeta a te izdatke naplaćivati naknadno od opština.

U projekt zakona treba uneti redakciju koja je postojala u predašnjem projektu po kojoj se predviđa suma od 100 miliona din. za osnivanje Fonda za podizanje nar. škola.

Školska obveznost.

6. Većina povereništva je za šestogodišnje obavezno školovanje a produžno da traje još dve uzastopne godine s olakšicama za seosku decu što bi mogla učiti u zimskim tečajevima (novembar, decembar, januar i februar). Nastava u produžnim školama je više u selima po-

ljoprivrednog obeležja, a u gradovima nosi obeležje lokalnih profesionalnih prilika.

Nadaljevalne in ambulantne šole.

7. Za brdovite krajeve gde nije moguće obrazovati školske opštine predviđeti putničke učitelje i ambulantne škole. Takvim učiteljima dodeljivati 2 najviše 3 škole u kojima će nastava trajati najmanje 10 do 12 nedelja. Min. Prosv. propisuje naročito skraćene programe za ove škole. Za svaku ovakvu školu država mora spremati podesnu zgradu i stan za učitelje i opština mora se starati da mu se obezbedi hrana.

Oddelek za osn. pouk v Glav. Prosv. Savetu.

8. Propise o uređenju nastave treba Ministarstvo Prosvete da izdaje po sa-slušanju Glavnog Prosvetnog Saveta u kome mora imati naročita sekcija za osnovnu nastavu u koju ulaze učitelji po izboru kandidovani od učiteljskih organizacija.

Učne knjige in monopoli istih.

9. Ministarstvo Prosvete ima se starati da se školski udžbenici, pomoćne knjige za nastavu, i nastavna sredstva strogo pregledaju te da u njima nema šta protivu državnog i narodnog jedinstva, vere i morala i da su udešeni po pedagoškim zahtevima. Toga radi treba da postoji stalan odbor u Ministarstvu Prosvete od učitelja i pedagoga s višom spremom. Udžbenici ne mogu biti monopolisani.

Učne olajšave.

10. U mestima gde bi zbog terenskih prilika bilo zgodnije da se nastava drži do podne može se dopustiti da se nastava drži pola dana — samo do podne — po naročitom rasporedu i skraćenom programu.

Število učenecv enega razreda.

11. Broj učenika u nepodeljenoj školi ne treba da bude veći od 45.

Gozdne šole in ferijalne kolonije.

12. Za maloletnu i bolešljivu decu predvideti osnivanje škola na vazduhu u sporazumu s Ministarstvom Narodnog Zdravlja i ferijalne kolonije.

Notranja uređitev šol.

13. Uza škole treba da postoje obavezno, ručne školske apoteke, knjižnice, zbirke, kupatila, dačke kuhine, vrtovi, bioskopi, i dr. ustanove.

Narodne manjšine.

14. Nastava iz nacionalnih predmeta u školama gde se uče deca nacionalnih manjina ima da se predaje na državnom jeziku.

Oblastni šol. odbori v kulturnih centrima.

15. Sastav školskih odbora u Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Subotici i Skoplju treba da budu drugojačiji no u ostalim opštinama.

Ločitev šol. uprave od politične.

16. Škola mora biti potpuno odvojena od zavisnosti političkih vlasti.

Učiteljska izobrazba.

17. Za učitelje mogu biti postavljena samo kvalifikovana lica. Učiteljske škole treba podići na stupanj Učiteljskih Akademija, a učenje u njima povisiti u nižem tečaju na 5 godina.

Učiteljska matura da bude ravna gimnazijskoj i da s tom maturom učitelj može biti primljen za redovnog slušaoca na Univerzitetu za pedagošku grupu.

Pedagoška odeljenja se ukidaju.

Učiteljska stanovanja.

18. U prinaldžnosti učiteljeve treba predvideti i stan u školskoj zgradi po propisu (najmanje 3 sobe i ostale prinaldžnosti) drva za ogrev i 10 ari dobrog zemljišta za baštu (u selu), ili novčanu naknadu ako to nema sve u naturi i to za svaki objekt posebično a po rešenju odbora petorice od kojih dvojicu bira učitelj-ca, dvojicu građana bira opšt. odbor a predsednika imenuje sreska policijska vlast.

Protivu rešenja toga odbora ima prava žaliti se u roku od 15 dana nezadovoljna strana Obl. Šk. Odboru, čije je rešenje izvršno.

Ocenjevanje.

19. Učiteljev rad konduitiše se a ocenjivanje po projektu treba da otpadne.

Nadzorniki in upravitelji.

20. Školski nadzor je stalan i instruktivan.

Upravitelje i upraviteljice osnovnih škola u školama gde ima više od 10 nastavnika bira nastavničko veće. Ono kandiduje 2 kandidata koje dostavlja sreski nadzornik oblasnom na potvrdu jednoga od njih sa svojim predlogom. Gde je manje od 10 nastavnika predlaže sreski nadzornik oblasnom nadzorniku na potvrdu jednoga od starijih i boljih nastavnika, i time dobija položaj.

Upravitelj koji ima više od 10 nastavnika oslobođen je rada u razredu a nema naročiti dodatak, sem dodatka na položaj i stan i drva u školi.

Nadzornici su sreski i oblasni. Oni treba da budu iz učit. reda i imaju pored plate i ostalog kao god i učitelji, prava na stan i drva u mestu u kome žive. Njihovi položaji treba da budu stalni. Njihove kvalifikacije treba da budu ove. Školski nadzornik treba da je svršio učiteljsku školu i bio učitelj u osnovnoj ili građanskoj školi najmanje 10 godina s vrlo dobrim uspehom i da je položio nadzornički ispit, ili da je svršio Višu Pedagog. Školu odn. pedagoški fakultet i bio najmanje 7 godina učitelj.

Za prve školske nadzornike mogu se postaviti i učitelji-ce koji su svršili učit. školu i bili učitelji najmanje 15 godina a odlikovali se radom na pedagoškoj književnosti ili na drugom kulturnom polju.

Za oblasnog nadzornika može biti postavljeno lice koje je bilo najmanje 3 godine kao valjan sreski škol. nadzornik.

Učit. mešč. šol.

21. Učitelji građanskih škola koji nisu svršili Višu ped. školu moraju polagati stručan ispit iz one struke predmeta koju žele predavati. Njihova je plata sa prinaldžnostima veća za 33% od plate običnih učitelja.

Disciplinarno sudišče.

22. Za nastavnike koji se teže ogreše o školske i nastavničke dužnosti treba ustanoviti Disciplinski Sud u Min. Prosvete koji će se zvati Učiteljska porota, prema ranijem projektu zak. o nar. školama.

Službena doba.

23. Rok učiteljske službe treba da bude kao i nastavnika srednjih škola. Po odsluženju roka službovanja učitelj se stavlja u penziju sa svima prinaldžnostima po Činovničkom Zakonu u koje se računa i 15% dodatka.

Razpis služb.

24. Stečaj za popunjavanje upražnjenih učiteljskih mesta treba da je oblasni i centralni; oblasni za popunjavanje upražnjenih učiteljskih mesta u dotičnoj oblasti a centralni za popunjavanje mesta koja ostanu upražnjena posle oblasnog stečaja za Beograd.

Učitelji treba da imaju prava javljati se na stečaj posle 3 godine i ne mogu tražiti drugo mesto stečajem dok ne provedu bar 3 godine u mestu koje su tražili s izuzetkom izvanrednih prilika koje ima da utvrdi centralna komisija.

Prehodne določbe in specijalne pripombe.

25. Prelazna naređenja i specijalne primedbe kod pojedinih članova saopštiće izabran delegat usmeno pri pretresu pojedinih članova.

Iz načrtov novih školskih zakonov in šolske uprave.

Kakor nam poročajo iz Beograda je komisija za osnovnoškolski načrt zakona v ministarstvu delovala od 7. do 11. t. m. in je definitivno zaključila delo. Komisija je ponajveč osvojila stališče Izv. odb. UJU. ki ga prinašamo v listu. Načrt bo predložen narodni skupščini.

Za osnovno šolo ostane 8-letna školska obveznost u principu, dejansko pa tam, kjer je izvedena; drugod se bo izvajala stopnjama, povsod pa se uvede provizorno vsaj 2-letna nadaljevalna šola, kot nastavak na 5—6 razredne.

Učiteljske pravice so dobro zastopane; predvidena popolna delitev šolstva od politične oblasti, samoupravne jedinice po oblastih. Nadzorniki so stalni in vzeti le iz vrst dotičnega učiteljstva, zahteva se pa višja izobrazba (viš. ped. šola) in praktično delo v osnovni šoli (najmanj 10 let). Izprememba se je izvršila v tem, da postanejo upravitelji stalni. Razpis upraviteljskih mest se vrši od 5.

razreda dalje, s 15 razredi so upravitelji oproščeni pouka.

Mešćanska šola je poseben tip viš. nar. oziroma strokovne šole (4-razredne), nastavak na z uspehom dovršene 4-razr. osnovne šole. V 1. in 2. razredu se poučuje enotno, 3. in 4. razred dobiva kmetijsko-gospodarski, trgovski ali industrijski značaj. V didaktiki prevladuje vseskozi praktičnost. Završuje se z izpitom. Učitelji morajo dovršiti višjo pedagoško šolo. Prejemki so 3:4 onih srednješkolskih profesorjev 1. kategorije. Ta zakon je vzet v izdelavi širše kot osnovnoškolski, da bo mešćanski šoli mogoče dati razvoj po potrebah.

Zakonski načrt o učiteljskih in učiteljski izobrazbi predvideva petletno učiteljsko kot nastavak na z izpitom dovršeno mešćansko ali nižjo srednjo šolo. Prva 4 leta se pogloblja splošna izobrazba, ki odgovarja obsegu srednje šole, se-

veda ne gramatikalno vzeto, 5 leto je pa posvečeno docela praktični vzgoji in izpopolnjevanju. Obisk višje pedagoške šole je fakultativen.

Trgovsko in kmetijsko-obrtno šolstvo.

— Program na dan otvoritve vajeniške razstave 26. aprila 1925 v Ljubljani. Ob 1/29. dopoldne zbirališče vajencev, razdeljenih po obrtno-nadaljevalnih šolah, pred Ljubljanskim velesejnom. Ob 9. dopoldne spreved proti južnemu kolo-dvoru, kjer se priključijo obrtno-nadaljevalne šole iz mariborske oblasti in iz krajev, ležečih ob bivši južni železnici. Nato obhod po mestu. Ob 1/211. dopoldne otvoritev razstave. Ob 1/212. dopoldne si gostje ogledajo razstavo. — Vajeniško predavanje. — Razdelitev nagrad. Ob 1/21. popoldne skupen obed vajencev. Ob 2. popoldne si vajenci ogledajo razstavo. Ob 2. popoldne učiteljska konferenca. Ob 3. popoldne obrtniška veselica v prostorih »Narodnega doma«.

Službe se bodo razpisavale in odajale komisijskim potom vezano na člen 62. čin. zak. — Oblastni šolski inspektoriji in nadzorniki imajo predpisan delokrog.

Kulturno gibanje.

—ko Redni občni zbor Slov. Šolske Matice se je vršil v soboto, dne 4. aprila 1925 ob 18. uri v I. mestni deški šoli v Ljubljani. Udeležba je bila zelo pičla. Četudi je bil čas nekoliko nepripraven, bi bil občni zbor tako eminentno važne stanovske kulturne organizacije zaslužil vendar več pozornosti.

Otvorjajoč občni zbor se je predsednik dr. Ljud. Pivko spomnil blagopokojnega bivšega društvenega blagajnika Jak. Dimnika, kateremu so zborovalci stoje zaklicali »Slava!«

Iz tajnikovega poročila je razen pregleda v letih 1922.—1924. izdanih publikacij bilo razvidno, da je število članov znašalo koncem leta 1924. za 134 manj nego koncem leta 1921., namreč 2425. Seje je imel odbor v zadnji poslovni do-